

עמדה ושאלה למה

רבקה מרגישה שהדבר שציפתה לו כל כך מצוי בסכנה. גם בהמשך הסיפור רבקה מוטרדת מהעובדה שיעקב אולי יישא אשה כנענית. שוב מרגישה רבקה שהיא עומדת בפני מצב שכל חלומותיה עומדים להתנפץ. את חששה מביעה רבקה במילים "למה לי חיים?" אולם זהו המקום לשים לב לפעולותיה של רבקה בעקבות שאלת ה"למה". בכל שלוש השאלות רבקה פועלת בנמרצות כדי להתמודד עם השאלה. בפעם הראשונה היא מחליטה ללכת ולדרוש את תשובתו של הקב"ה. בפעם השנייה היא פועלת בנמרצות כדי לשכנע את יעקב שיילך לפדן ארם כדי למלט את נפשו. גם בפעם השלישית היא מבקשת מיצחק שיודא שיעקב לא יישא אשה מבנות הכנעני.

כפי שציינו לעיל אף עשו עמד בפני משבר שבו הוא שואל את שאלת ה"למה". כאשר הוא מגיע לביתו מן השדה עייף ויגע, הוא מתפתה למכור את הבכורה שלו. אך לפני שהוא עושה כן הוא מכריז הכרזה מזלזלת בבכורה. הוא אומר כך: "הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה?" גם עשו מרגיש שכל חיוו מוטלים לפניו והוא מרגיש שאין לו טעם ותכלית בנשיאת עול הבכורה. כאן מתגלה לנגד עינינו ההבדל הגדול שבין רבקה לעשו. רבקה שואלת את השאלה הנוקבת "למה" ברגעי משבר בחייה, אך היא מבינה שהשאלה לגיטימית, אך מוטלת על האדם אחריות לפעול כדי להיטיב את המצב. בכל אחת מהפעמים אין רבקה שוקעת לתהום הייאוש אלא חותרת למצוא פתרון מעשי כדי להתמודד עם מצוקתה. עשו לעומתה שואל ומתיימש. שואל ואינו מחפש מוצא אלא מרים ידיים.

התורה מעמידה בפרשה זו את דמותה של רבקה כנגד דמותו של עשו כדי ללמדנו על ההבדל בין תקוה לייאוש. שתי דמויות אלה שואלות שאלות נוקבות וקשות. שאלות אלה מופנות גם כלפי בורא עולם, אולם מבחנו הגדול של האדם הוא ביכולת שלו להתנער מעפר, לשנס מותניים ולפעול כדי לא לשקוע בייאוש ובחוסר מעש. מבחנו של האדם הוא ביכולת לשאול אך להאמין שניתן לשנות את המציאות על ידי שאלה נוקבת ופעילות בלתי מתפשרת לשינוי המציאות.

שבת שלום,

הרב יוני ברלין, מנהל בית הספר

רבקה אימנו מדברת מספר פעמים בפרשתנו וכמעט בכל הפעמים שהיא מדברת עומדת במרכז דבריה המילה "למה". הבה נביט בדברי רבקה. בתחילת הפרשה רבקה ויצחק מתפללים לזרע, וכאשר סוף סוף בקשתם נענית מרגישה רבקה שמשוהו אינו כשורה שכן הבנים מתרוצצים בקרבה. את תסכולה מביעה רבקה במילים: "ותאמר אם כן, למה זה אנוכי?" בהמשך הפרשה לאחר שיצחק מברך את יעקב, ועשו זומם להורגו, מבקשת רבקה מיעקב בנה האהוב שיברח והיא מנסחת את דבריה כך: "למה אשכל שניכם יום אחד?" ובסוף הפרשה כאשר היא מבקשת את עזרתו של יצחק בשליחת יעקב בנה למצוא אשה בארץ מולדתה ולא מבנות הכנעני, אומרת רבקה כך: "אם לוקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים?" ניתן לומר שהמילה למה הינה מילה מרכזית בשפתה של רבקה וראוי לנסות להבין את משמעות הדבר. בטרם שנענה על כך נפנה את תשומת ליבנו לכך ששאלה זו מופיעה פעם נוספת בפרשתנו אך הפעם היא נאמרת על ידי עשו. באחד מרגעי המשבר של עשו הוא מגיע הבייתה עייף. את הרגע מנצל יעקב כדי לקנות את הבכורה, ואז עשו מגיב כך: "הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה?"

עיון מעמיק בשאלות ה"למה" יכול לחשוף עבורנו תפיסת עולם מעמיקה של רבקה אימנו. כל אחת מהשאלות מופיעה על רקע משבר עמוק שעוברת רבקה. השאלה הראשונה מופיעה לאחר ציפיה ממושכת של רבקה ויצחק לזרע. לאחר תפילות ממושכות וציפיה אין קץ, סוף סוף מתברכת רבקה בפרי בטן. אולם עד מהרה מתברר שהריון זה אינו פשוט כלל ועיקר. הבנים המתרוצצים בקרבה של רבקה גורמים לה להרהר האם כל העניין שווה. שאלתה של רבקה: "למה זה אנוכי?", מופיעה לאחר שציפתה לדבר מה, בקשתה התמלאה אך מייד היא מלווה באכזבה על כך שהתפתחה צרה חדשה. כאשר נעניין בשאלות האחרות בפרשה נוכל לשים לב לכך שהרקע שלהן זהה. כאשר מתברר לרבקה שעשו מבקש לנקום ביעקב ולהורגו מרגישה רבקה שמפעל חייה הולך לרדת לטמיון. היא כל כך ייחלה לבן הזה והנה ישנה סכנה שהוא וגם אחיו ייהרגו. ברגע זה היא שואלת: "למה אשכל גם שניכם יום אחד?" שוב שאלת הלמה מופיעה לאחר